

חזק ואמץ - העצמה וצמיחה במשנת רבותינו

הרב יהושע בביאן | אקטואליה ♦ תובנות ♦ מבט תורני ♦ כלים לחיים

מי לחתן תורה? - כלה אחת, שלושה חתנים

הגבאי המבוגר עומד ליד הבימה, משעין את כף ידו על קצה בימת העץ הכהה. "חתן תורה", הוא קורא. קול צרוד, של מי שלא שתה מאז אתמול בערב. "מי לחתן תורה?"

אין קול.

תקשיבו לשקט הזה. המזגן מזמזם. מישהו מזיז כיסא, והרגליים חורקות על הרצפה. מישהו משתעל לתוך כף היד. אור של תחילת אחר הצהריים נופל מהחלון הגבוה על גבם של המתפללים, וראשים נשקעים פתאום במחזור, כאילו נוספה בו שורה שלא ראו קודם. הגבאי מחכה. חוזר על הקריאה. ומחכה שוב.

זה קורה ביום כיפור, בבית כנסת בקריית גת, כשמוכרים גם את העליות לשמחת תורה יחד עם שאר עליות היום. האוויר כבד מצום ומאנשים. ריח של נייר ישן, של זיעה, של בושם שהתייבש על צווארונים.

שאר העליות כבר נמכרו, בבת אחת, במחירים שרק טיפסו. נשאר שלוש, הגדולות, היקרות והמרכזיות של שמחת תורה. החג עצמו רחוק מכאן כמו חלום: דגלים, ממתקים, ריקודים. אף אחד לא חושב על ריקודים ביום כזה, עם בטן ריקה, ראש מלא חשבון נפש, ופחד מעומק הדין.

בשורה השלישית יושב אחד המתפללים. אדם רגיל, בחליפה שכבר ראתה כמה שנים, שלא בטוח בכלל היכן יהיה בשמחת תורה, כאן או אצל ההורים. לפניו, בשורה השנייה, ילד קטן נרדם על כתפו של אבא, פה פתוח וכיפה שהחליקה הצידה. האיש מסתכל שנייה ארוכה מדי, ומסיט את המבט. אין לו ילד כזה שיירדם לו על הכתף. אין לו גם עלייה שהוא מחכה לה, ואף אחד לא מצפה ממנו לשלם.

הוא רק מסתכל על הגבאי, עומד שם לבדו מול אולם שלם, ופתאום קולט: לא הגבאי מתבזה כאן. התורה מתבזה. קוראים לה בשמה, ואף אחד לא עונה.

בחזה שלו משהו מתכווץ. כמו מי ששומע מישהו קורא בקול בשמו של אדם יקר, ואף אחד ברחוב לא מסובב את הראש. הוא לא מחשב כלום. הוא רק לא יכול להישאר יושב כשזה קורה לה.

הוא מרים יד. "שלי". לא בשביל עצמו. בשביל כבודה.

כמה ראשים מסתובבים אליו, ומיד חוזרים. הגבאי מהנהן ועובר הלאה: "חתן מעונה". פעם. פעמיים. שלוש. ארבע. חמש. קולו יורד עם כל קריאה, כמו דלי שמורידים לבאר ריקה. הבזיון חוזר ומכה שוב, כואב יותר, באותו מקום. האיש לוחץ שפתיים, מחכה עוד רגע, ומקווה שמישהו אחר יקנה. הוא שומע את הלב של עצמו. אף אחד לא קונה. ידו עולה שוב. שוב בשבילה.

"חתן בראשית". הפעם הגבאי כמעט לא ממתין לתשובה. הוא כבר יודע. וגם האיש כבר לא רק מרגיש, הוא מחשב. בראש שלו רצים מספרים: הסעודה, האורחים, החשבון, מה יש ומה אין. הוא מתחבט, מחשב שוב, מתחבט. אבל מי שכואב לו בזיונה לא יכול לראות אותו ממשיך. ידו עולה בפעם השלישית, כבדה יותר משתי הראשונות.

הגבאי מסתכל עליו רגע ארוך. לא אומר תודה. רק מהנהן, ושפתיו רועדות קצת.

מגיע החג. הוא לא נוסע לשום מקום, הרי קנה שלוש עליות. אבל גם זה לא פותר את הבעיה, כי אי אפשר לעלות שלוש פעמים לתורה. אז הוא מרים טלפון, בלית ברירה, קודם לאחיו ואחר כך לגיסו: "בואו אלינו לחג".

והנה הם עולים לבימה, שלושתם, בטליתות לבנות: הוא, אחיו וגיסו. שלושה חתנים.

האיש הזה חיכה לילדים שנים רבות. תשעה חודשים אחרי, בדיוק, בחודש סיוון, נולדו לו שלושה בנים. אחד כנגד כל עלייה. הוא כיבד את התורה בממונו, והתורה כיבדה אותו, כמו שהיא יודעת לכבד.

יש שאלה אחת שלא עוזבת את הסיפור הזה: למה "חתן"? מכל העליות של השנה, רק שלוש נקראות כך. ואם יש חתן, מי הכלה?

התשובה כבר רמוזה אצל חז"ל. על הפסוק "תורה צוה לנו משה, מורשה קהלת יעקב" הם דרשו: אל תקרא "מורשה" אלא "מאורסה" (ברכות נז ע"א). התורה היא הכלה, והיום שבו מסיימים אותה ומתחילים אותה מחדש הוא יום החתונה.

עכשיו תסתכלו שוב על בימת העץ הכהה. כלה עומדת מתחת לחופה. הכול מוכן. האורחים ישובים במקומותיהם, ידיים מקופלות, עיניים קדימה. ומישהו קורא: "החתן!" ושוב: "החתן!" והאולם שותק.

לא כי מישהו שונא אותה. לא כי מישהו זלזל. היא יקרה, וכל אחד חשב שמישהו אחר יקנה. ככה נראה כבוד כשהוא נתקע בין אנשים שחושבים שהוא של מישהו אחר.

והאיש בשורה השלישית לא ידע שבעוד תשעה חודשים תיפתח לו הדלת בדיוק כפי שהוא פתח אותה עכשיו, בלי לחשב, בשביל כלה שאף אחד לא בא לשמוח איתה.

כתוב: "כי מכבדי אכבד" (שמואל א ב, ל). לא כתוב איך, ולא כתוב מתי. זו לא עסקה, ומי שעוד מחכה לשלו לא פספס דבר.

עוד מעט שמחת תורה. ההיכל נפתח, והפרוכת מוסטת הצידה. ספר אחר ספר יוצא מהיכל, עטוף במעיל קטיפה שהרימונים שלו מקישים זה בזה, כמו פעמונים קטנים שמכריזים שהחתונה מתחילה.

ואז מתחיל הריקוד: כפות רגליים דורכות ברצפה בקצב אחד, ידיים פוגשות ידיים, מתחברות למעגל גדול. חיבוק ונישוק לספר התורה שנישא בידיים אוהבות. ילד קטן על כתפי אביו מנופף בדגל שכבר קרוע בקצוות. אחר עוצם עיניים באמצע הריקוד, כאילו נשאר לבד עם הכלה שלו לרגע, בתוך כל ההמולה. הזיעה מטפטפת, הגרון ניחר משירה, והרגליים כבר כואבות, אבל אף אחד לא עוצר, כי אף אחד לא רוצה שזה ייגמר.

זה בדיוק הרגע. לא כשקל, אלא כשכבר עייפים. הכבוד האמיתי לתורה לא מתחיל כשנעים לתת אותו, אלא כשצריך למצוא אותו בתוך העייפות, בדיוק כמו אותו אדם בשורה השלישית, שקם למרות שלא היה לו שום סיבה לקום.

לא כולנו יכולים לקנות שלוש עליות. אבל כולנו יכולים לשמוע כשקוראים לה, לתפוס יד, ולרקוד, בכל הכוח שנשאר לנו, גם כשהוא כבר מעט.

מי לחתן תורה?

**לתאום הרצאה, להקדשת העלון, לתגובות,
או לרכישת הספר "לכתוב את חיין מחדש"**

מוזמנים ליצור קשר בטלפון: 0556727691 או במייל: 13404b@gmail.com

לשמיעת שיעורי הרב: קו ישיר 0732951279, וכן באתר ובעמדות "קול הלשון"

לקבלת העלון במייל ניתן לשלוח מייל עם המילה "הצטרפות" לכתובת 13404b@gmail.com